

kỷ niệm với amcham

Thanh Bình

Chương trình học bổng của Hiệp hội thương mại Hoa Kỳ (American Chamber of Commerce – AmCham) là chương trình học bổng hàng năm dành cho sinh viên năm cuối Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh (ĐHQG TP.HCM). Điều kiện dự tuyển khá dễ dàng: sinh viên năm cuối hệ chính quy tập trung dài hạn tại một trong ba trường thành viên của ĐHQG TP.HCM; không lưu ban và có điểm trung bình cả năm từ 7.0 trở lên; và có khả năng giao tiếp bằng tiếng Anh. Tuy nhiên, “đằng sau miếng mồi ngon, ắt có con chuột chết”, giành trọn số tiền 500 USD để bỏ túi không phải là việc dễ dàng.

Chương trình học bổng bắt đầu trước hết bằng việc ... dán poster khắp các trường đại học. Số lượng poster khá hạn chế và được dán ở một nơi mà sinh viên lười ít khi lui tới - phòng đào tạo. Có lẽ, nếu thông báo học bổng Amcham được dán trang trọng ở căngtin hay quán cà phê trước cổng trường, số lượng ứng cử viên tham gia học bổng sẽ lớn hơn rất nhiều. Và Ban tổ chức cũng sẽ phải vất vả hơn trong việc loại bỏ những đơn không đáng được nhận. Bởi vì, một trong những yêu cầu của học bổng là phải tích cực tham gia vào các hoạt động đoàn thể, nhà trường và xã hội. Một sinh viên lười “nghĩa” vào phòng đào tạo của ngôi trường mình đang học ắt hẳn chẳng thể nào tích cực trong các hoạt động của trường.

Đơn xin dự tuyển học bổng Amcham là lời giới thiệu đầu tiên của ứng cử viên với Ban tuyển chọn. Đơn gồm hai phần: phần xác nhận của trường (về quá trình học tập tại trường và tham gia vào các hoạt động của đoàn thể, nhà trường và xã hội) và phần sinh viên tự khai. Phần tự khai lại gồm có các khoá đào tạo ngoại khóa đã tham gia, kinh nghiệm làm việc (nếu có), các giải thưởng danh dự đạt được và nguyện vọng sau khi tốt nghiệp đại học. Dĩ nhiên, đơn xin học bổng có “nặng ký” hay không phụ thuộc rất nhiều vào phần tự khai cùng với các văn bản đính kèm. Đối với tôi, việc đính kèm giấy chứng nhận cho các khoá học ngoại khóa là điều khá bất ngờ - tôi luôn nghĩ rằng việc học là vì niềm yêu thích hơn là bằng cấp. Tuy nhiên tôi cảm thấy may mắn vì các khoá học từ trước đến giờ tôi đều giữ lại giấy chứng nhận, nhất là chứng chỉ Phương pháp luận sáng tạo bởi một trong những tiêu chí đánh giá ứng cử viên cho học bổng Amcham là sự sáng tạo. Hai năm trước đây, khi tham gia lớp Phương pháp luận sáng tạo, tôi đã cười thầm khi thầy giáo thông báo học viên nghỉ học quá ba buổi sẽ không được cấp giấy chứng nhận. Tôi chẳng bao giờ nghỉ học, nhưng chưa từng nghĩ tôi phải đến lớp để được cấp chứng chỉ vào cuối khoá. Đến khi kết thúc khoá học, tôi còn bị buộc phải trả lời một số câu hỏi về khoá học mới được nhận chứng chỉ. Vì lười biếng, tôi đã định bỏ quách cái “tờ giấy lộn” đó đi. Thế mà trời xui đất khiến thế nào tôi cũng viết bài trả lời và đem được tờ chứng chỉ ấy về nhà, bổ sung vào “bộ sưu tập bằng cấp” của tôi. Giờ thì tôi cảm thấy sung sướng biết bao. Hồi ấy, tôi mà gàn dở thêm một tí thì mọi chuyện chắc là hỏng bét. Cho nên, xin có lời dành cho

các bạn: học vì kiến thức, dĩ nhiên, nhưng cũng nên xin thêm giấy chứng nhận, phòng khi cần kíp, xin học bổng là một ví dụ điển hình.

Sau khi duyệt hồ sơ kỹ càng, danh sách ứng cử viên lọt vào vòng trong được thông qua. Một buổi sáng thứ bảy đẹp trời, lô nhô lúc nhúc các bạn sinh viên mặt mày ngơ ngác, nghiêm trọng và căng thẳng tập hợp tại phòng họp của khách sạn Caravell để tham dự vòng kiểm tra tiếng Anh. Bài kiểm tra tiếng Anh do Viện ngôn ngữ học Michigan tài trợ và khá là khó. “Dân tiếng Anh” như bọn tôi khi bước ra khỏi phòng thi còn phải nhăn nhó nữa là. Một tuần sau, kết quả được đưa ra, 1/3 số ứng cử viên đã phải ngậm ngùi chia tay với chương trình học bổng, dù rằng rất nhiều người trong số họ là những gương mặt thật xuất sắc. Tiếng Anh đã, đang và sẽ vẫn tiếp tục là ngôn ngữ của thế giới. Những ai không chấp nhận quy luật này sẽ phải đứng ngoài rìa thế giới, hay ít nhất cũng là ngoài rìa cuộc chơi này.

Nếu sinh viên chuyên trị tiếng Anh cười thầm trong vòng thi trước thì đến vòng thi này khuôn mặt họ méo đến thảm hại. Vòng thi thứ ba là vòng thi trắc nghiệm năng lực (một dạng suy luận logic bằng con số và biểu đồ), thích hợp với dân khoa học tự nhiên hơn là khoa học xã hội. Bài thi bằng tiếng Anh đòi hỏi người làm không những phải hiểu được câu hỏi, tìm ra câu trả lời chính xác trong mớ số liệu hay biểu đồ cho sẵn, mà còn phải trả lời trong thời gian ngắn nhất. Trong vòng vốn vẹn 35 phút, thí sinh phải giải quyết 35 câu hỏi hay chính xác hơn là 35 bài toán. Không ai trong phòng thi làm hết được 35 câu hỏi, người khá nhất cũng chỉ 27, 28 câu. Vốn quen với việc phải đạt điểm tối đa trong các kỳ thi, ai nấy đều hoang mang tột độ. Giám thị coi thi vội trấn an mọi người rằng không ai có thể làm hết 35 câu đó bởi vì bài thi được thiết kế để đo mức tối đa một người có thể làm được. Nếu có một người giải đúng được hết 35 câu, bài thi sẽ bị huỷ và làm lại toàn bộ. Cách tính điểm bài thi như sau: 5000 ứng cử viên cho các chức danh cao cấp như giám đốc và quản lý ở Anh quốc đã tham gia vào kỳ thi này, nếu một sinh viên Việt Nam giải được một số lượng câu đúng nào đó và đạt 72%, nghĩa là người sinh viên ấy đã hơn được 72% số người đã tham gia bài thi này, tức là xếp trên 3140 người. Hãy nhớ, 5000 người đó là ứng cử viên cho các chức vụ giám đốc và quản lý ở Anh quốc.

Sau vòng thi trắc nghiệm năng lực, thêm một lượng lớn số thí sinh nữa đã phải chia tay với cuộc đua. Đích đến đã rất gần kề, chỉ còn các một trở ngại nữa - phỏng vấn trực tiếp. Các công ty thành viên của Amcham cử đại diện là các giám đốc nhân sự để phỏng vấn những ứng cử viên đã lọt đến vòng chung kết. Vòng phỏng vấn chủ yếu tập trung vào các kỹ năng: giao tiếp (communication), định hướng nghề nghiệp (career orientation), kỹ năng làm việc theo nhóm (team-work), sáng tạo (creativity), giải quyết vấn đề (problem-solving) và kiến thức tổng quát (well-roundedness). Một điều đáng chú ý về vòng phỏng vấn này là sẽ có ba người phỏng vấn cho một ứng viên. Trong vòng 45 phút, bạn sẽ phải nói liên tục, liên tục; đồng thời, bạn còn phải tranh thủ tình cảm với cả ba người ấy vì chính họ, sau đó, sẽ phải tranh cãi quyết liệt về từng điểm số chấm cho bạn. Nếu bạn sơ suất khiến một người trong số họ phật lòng hay hiểu lầm về ý định tốt đẹp của bạn, bạn sẽ phải trả giá vì điểm của bạn sẽ là điểm trung bình của tất cả. Tôi rất lo lắng vì trong khoảng thời gian 45 phút ngắn ngủi của lần đầu tiên gặp gỡ, ba vị giám khảo có thể đánh giá sai về tôi và thế là ... . Còn gì đau đớn hơn khi đã vào được đến tận vòng này!!! Thế là, khi đến phần tôi được hỏi ngược lại giám khảo, tôi cố gắng bày tỏ nỗi lo lắng của mình

một cách tế nhị: “Có phải rất khó đánh giá một con người chỉ sau một lần gặp gỡ ngắn ngủi?”. Các vị giám đốc nhân sự ấy đều gật gù: “Đúng, đúng!” và giảng giải cho tôi về nguyên tắc đánh giá ứng cử viên của các chuyên viên về nhân sự. Tôi hỏi có phải con người ta có thể thay đổi bản tính của mình để phù hợp với công việc. Họ đáp, trên nguyên tắc là có thể và điều đó đòi hỏi một sự cố gắng lớn. Tôi nói, tôi hỏi thế để sau khi có kết quả học bổng, nếu lỡ có chuyện gì (lạy trời, đừng có chuyện gì) thì tôi có thể tự an ủi rằng các vị giám khảo đã không đánh giá đúng về tôi vì thời gian để hiểu về tôi quá ít. Và rằng, nếu theo ý kiến của họ, tính cách tôi không hợp với học bổng này, thì tôi vẫn còn khả năng thay đổi bản thân để đạt được những mục đích sau này trong cuộc sống. Thế là các vị giám khảo mỉm cười.

Hãy luôn làm người phỏng vấn bạn mỉm cười, đó là cơ sở của sự thành công. Khi đến phần trắc nghiệm về khả năng sáng tạo, một vị giám khảo chỉ vào chai nước suối Aquafina trên bàn và bảo tôi hãy kể ra những công dụng của chai nước này chỉ trong một phút. Tôi ngồi thừ ra suy nghĩ. Giám khảo lăm lăm cây bút trên tay. Kìa, em nói đi chứ. Ừa, nói trong một phút hả? Em xin lỗi, em tưởng suy nghĩ trong một phút. Thế là tôi vội vã tuôn ra tất cả những công dụng của chai nước suối. Tôi chẳng còn nhớ tí gì về khoá Phương pháp luận sáng tạo đã học, chỉ còn thoáng thoáng trong đầu lời thầy về “tách mình ra khỏi hệ vật” hay gì gì đó. Tôi nói như sợ quên hết từ ngữ: “Chai nước, trước hết, là dùng để đựng nước. Rồi để làm vật trang trí, hay là làm cái dùi trống gõ vào thành lang can mỗi khi muốn cổ vũ cho đội bóng sinh viên. Hay là dành cho các bà vợ dùng để chọi vào đầu chồng. Cái nắp chai dùng để làm chân cắm đèn cây, cái thân dùng để làm lồng đèn.” Tôi không còn nhớ là có còn kể thêm được công dụng gì không. Tôi chỉ còn nhớ là trước cái công dụng cuối cùng, tôi ngồi thừ ra vài giây, nặn óc rồi nói: “Cuối cùng, công dụng cuối cùng của chai nước suối là để bán cho ve chai”. Thế là tất cả các giám khảo đều cười.

50 phút trôi qua, cuộc phỏng vấn sắp kết thúc. “Em có còn câu hỏi gì hỏi chúng tôi không?” “Các cô đều là thành viên của Amcham?” “Có thể nói là như vậy.” “Với tư cách là một người đã từng thiết kế web, xin cô chuyển lời giúp với Amcham là trang web của họ quá xấu.” Và giám khảo lại mỉm cười.

Tự tin, hài hước và luôn giữ lại giấy chứng nhận của các khoá học đã tham gia, nghĩa là bạn đã sẵn sàng cho một cuộc sàng lọc để dành lấy 1 trong 20 suất học bổng Amcham và cơ hội được các công ty thành viên tuyển dụng sau khi ra trường. Đó chỉ là điều kiện cần. Điều kiện đủ hoàn toàn phụ thuộc việc bạn sẽ thể hiện mình ra sau và người khác sẽ đánh giá bạn như thế nào. Nếu bạn dành được học bổng, đó quả là một điều tuyệt vời. Còn nếu không, hãy nhớ tới lời của nhà tổ chức: “Tham gia học bổng Amcham, bạn đã là một sinh viên vô cùng xuất sắc. Chỉ tiếc là quỹ học bổng có hạn, nên chúng tôi không thể trao phần thưởng cho tất cả các bạn, dù rằng chúng tôi rất muốn làm điều đó.”

LỜI BTSK: Cùng với 70 sinh viên đủ tiêu chuẩn bước vào cuộc sát hạch để dành 20 học bổng có trị giá 500 USD cho mỗi suất, bạn Thanh Bình – sinh viên năm thứ tư, khoa Anh trường Đại học khoa học xã hội và nhân văn Thành phố Hồ Chí Minh, học viên khóa 160 cơ bản đã tự hào nhận một suất trong kỳ thi năm 2002. Trong cuộc thi này, bạn Thanh Bình đã gặp khó khăn: “Làm thế nào để giám khảo đánh giá đúng khả năng của thí sinh trong thời gian chỉ có 45 phút?”, nói cách khác, bạn phải giải quyết mâu thuẫn vật lý về

thời gian: *thời gian diễn đạt phải đủ dài để giám khảo hiểu đúng khả năng của người dự thi và thời gian diễn đạt phải đủ ngắn để không vi phạm quy định cuộc thi.*

Với chỉ dẫn 2.5. Thực hiện các hoạt động phụ trợ hoặc một phần hoạt động chính trước hay sau hoạt động chính của biến đổi mẫu thứ hai: ***Phân chia các tính chất mâu thuẫn nhau theo thời gian***, Thanh Bình đã khôn khéo gây ứng suất sơ bộ với ban giám khảo bằng những câu hỏi “tế nhị” và việc mỉm cười của họ đã giúp Thanh Bình giải quyết tốt mâu thuẫn vật lý trên.

Ở phần thi về khả năng sáng tạo, với yêu cầu chỉ ra những công dụng của chai nước uống Aquafina của giám khảo, Thanh Bình đã nhìn đối tượng từ quan điểm của nguyên tắc phẩm chất cục bộ. Không chỉ nhìn đối tượng về mặt cấu trúc (... nắp dùng làm chân cắm đèn cây, thân chai dùng làm lồng đèn...) mà còn nhìn về mặt thời gian: ***mỗi phần của đối tượng phải ở trong những điều kiện thích hợp nhất đối với công việc*** (... là để bán cho ve chai).

Thay cho lời chúc mừng của các học viên TSK với bạn Thanh Bình, xin trích lời của ông Trần Hữu Đức, giám đốc bộ phận giải pháp kinh doanh công nghệ thông tin, công ty R.I.M: “Người ta thường chê chất lượng đào tạo của giáo dục đại học Việt Nam, nhưng qua kết quả của các vòng thi đã chứng tỏ điều ngược lại. Các em không thể có kết quả ấy từ con số không”.

Nguyễn Ngọc Thanh Bình trong ngày nhận học bổng